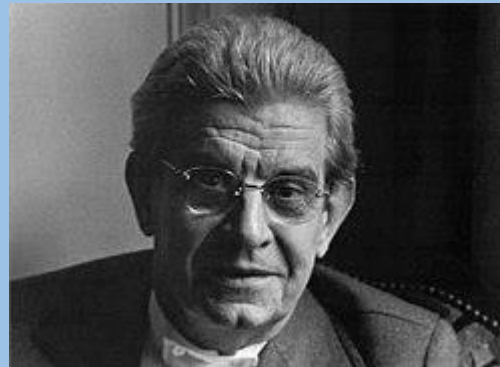
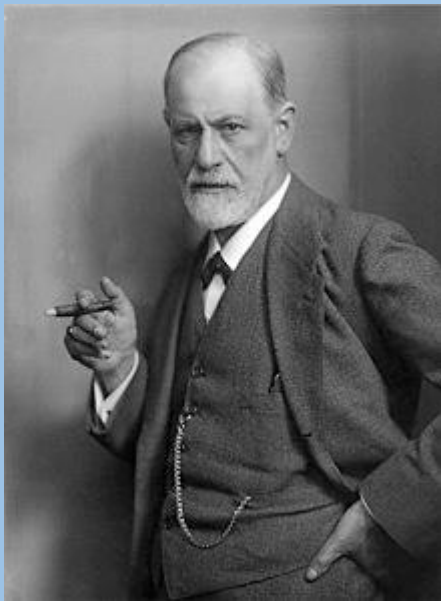

לימודי פרויד-לאקאן | מנהל: ז'אק-אלן מילר | מרכז: מרקו מאואס

Dor-a-lacan.com

הפירוש - מאמת לאירוע תכנית לשנת הלימודים 2019-20

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

מהי סקציה קלינית?

ז'אק אלן מילר, 21.10.1996

לרגל הפתיחה של הסקציה הקלינית של תל אביב

מפריז, אני עומד ומברך על הפתיחה היום של הסקציה הקלינית של תל אביב. מה היא סקציה קלינית? היא עשויה ממלמדיה, מהידע שלהם, מנטיותיהם הפדגוגיות הטובות. היא אינה כלום ולא כלום בלעדי אלה שאנחנו מכנים, לא סטודנטים, אלא משתתפים, כדי לציין את החלק הפעיל שמוקצה להם. היא זקוקה לחברים רבים, מן המיליה הפסיכואנליטי, מבין פסיכיאטרים ופסיכולוגים, בבתי חולים ובמוסדות.

האם זה הכול? מלמדים, משתתפים, חברים? לא, סקציה קלינית היא גם מושג.

מושג זה עוצב, לפני כעשרים שנה, מסביב ראיונות החולה של ז'אק לאקאן. הוא נוסה במחלקה לפסיכואנליזה של אוניברסיטת פריז VIII. לאחר מכן, התפשט ברחבי צרפת, באירופה ובאמריקה הלטינית, וכעת הופקד בידי עמיתינו הישראלים.

מה הוא מושג זה? צריך לציין כאן הבחנה מסוימת.

הדבר שאותו הפסיכואנליזה מוכיחה, מה שהיא מוסרת, מה שהיא מאפשרת לסובייקט לתפוס – מושג הוא לקיחה, לכידה – לא בדרך הלמידה היא עושה זאת, אלא דרך הטיפול האנליטי עצמו, וזאת בשעה שהמטרה התרפויטית לא מונעת ממנו מלהוות התנסות ראויה לשמה. אולם, רק חלק מצומצם מן הידע הנרכש בטיפול הנו בר-העברה אל האוניברסאלי, ניתן ללמידה ועשוי להימסר לציבור. כשמדובר בפסיכואנליזה, על ההוראה המופצת לפי המתכונת האוניברסיטאית להכיר בגבולות שלה, שהם אלה אשר הפסיכואנליזה עצמה מקבלת ביחס למדע.

מתוך הקשיים וההגבלות הסבוכות הללו עלולים בקלות להגיע למבויים סתומים. אני רואה שני מבויים סתומים עיקריים: לסרב ללמד דבר-מה את אלה שאינם מצויים בסוד ההתנסות האנליטית; להפוך את הפסיכואנליזה, לכל הפחות את ההיסטוריה ואת הספרייה שלה, לעניין של למדנות אוניברסיטאית.

עם זאת, ישנו פתרון המאפשר לנו להתחמק מתוך המבויים הסתומים הללו: הפתרון הקליני. לסקציות של המכון של השדה הפרוידיאני אין קהל של מקורבים ויודעי סוד, ולהיות באנליזה אינו תנאי מוקדם לכניסה אליה; ההוראה נוגעת לחוויה סובייקטיבית, סינגולארית ולזמן הווה, ומתרחשת, במידת האפשר, תוך קשר עם הפציינט. הקליניקה שעליה מדובר היא ראשית כול הקליניקה של פרויד; היא גם הקליניקה הפסיכיאטרית הצרפתית-גרמנית הקלאסית שממנה הפסיכואנליזה שאבה רבות; זו הפורמליזציה שהעניק לנו לאקאן, או יותר נכון ריבוי של פורמליזציות, הערוכות להלום, ללא כול דוגמטיות, את ההדגשים בשיח של הפציינט, שהוא בכל המקרים ניצב במרכז הבדיקה והחקר.

אין זה קל להגיע לתנאים הנחוצים לפתיחת סקציה קלינית. לפיכך, זמן רב התנגדתי לבקשות שהגיעו מישראל. לבסוף, השתכנעתי שאכן ישנם כיום המלמדים, המשתתפים, החברים והמושג.

השנה הראשונה, ניסיונית באופייה, תאפשר לתקן את הטעויות, במידה ויהיו, לתאם תפקוד הדורש ויסות מוקפד המניח סולידריות ועבודה משותפת בין המלמדים, למשל במסגרת סמינר פנימי סדיר.

ברוח הזאת, ומתוך אמון, המכון של השדה הפרוידיאני פותח את הסקציה שלו בתל אביב. אני מבטיח לה את תמיכתי ומאחל לה חיים ארוכים.

תרגום: מרקו מאואס קריאה: שלמה ליבר, דניאלה ליבר

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

לימודים בתכנית הראשית

השנה, תכנית הלימודים תתרכז סביב נושא כנס NLS הקרוב:

הפירוש: מאמת לאירוע.

מתוך הארגומנט לכנס מאת אריק לוראן:

"ברגע שמאזכרים את המילה פירוש, אי-הבנה מתעוררת. הבינאריות בין הטקסט לבין פירושו מטעה אותנו. אנו נופלים לאלתר אל האילוזה שהשפה של הלא-מודע קיימת ושהיא קוראת למטה-שפה: פירוש... הפסיכואנליסט יכול לקלוע למטרה אך ורק אם הוא מתיישר לפי הפירוש שהוציא לפועל הלא-מודע, שמובנה כבר כשפה. אף על פי כן, אין אנו צריכים לצמצם שפה זו לתפיסה המכאנית שעשויה להיות ללינגוויסטיקה אודותיה. אנו צריכים להוסיף לה את הטופולוגיה של הפואטיקה. הפונקציה הפואטית מראה כי השפה אינה אינפורמציה, אלא הדהוד, ומבליטה את הדבר המקשר בין צליל למשמעות. זה חושף את מה שלאקאן כינה moterialism, אשר מרכזו סוגר על ריק". (הארגומנט המלא ניתן לקריאה בעמוד הבית באתר של פרויקט דורה).

תרגום: שלמה ליבר

❖ סמינר "טיוטות" – מרקו מאואס

השנה ננסה לקרוא את היסודות והפרדוקסים של הפירוש הפסיכואנליטי על בסיס פירושיהם של פרויד, של לאקאן, וגם של אנאליטיקאים אחרים – על רקע הטקסט של אריק לורן "הפירוש: מאמת לאירוע". ניטול, למשל, את "איש העכברושים": פרויד טוען בפני הפצינט כי הצעת אביו שיתחתן חתונה שיש בה כדאיות במקום להתחתן עם האישה שאהב, הייתה אמירה פתוגנית, אמירה שכלכלה את כל הסימפטומים שלו. לאקאן מצוין שפירוש זה היה "לא מדויק, אבל אמיתי". כיצד לקרוא פירוש זה לאור המבוא של אריק לוראן לכנס NLS 2020? אף ש"האמיתי" מופיע כאן, האין מדובר גם בפירוש כאירוע?

מרקו מאואס

❖ סמינר קליני – פרלה מיגלין ואבי ריבניצקי

איך להתייחס למסירה של לאקאן על מנת לפרש את הקליניקה בת זמננו, יחד עם הופעה של סימפטומים חדשים? "...מה שראוי להיקרא דחף המוות אצל פרויד נמצא אף הוא מהובר כתביעה, תביעה למוות, זה אומר שבתנועת הדחף, אנטי ביולוגית, לא מוכרת על ידי הביולוגיה, נחוץ שהעמדה הסובייקטיבית של התביעה תהיה משובצת..." (ג.א.מילר, Freudiana, 85, 2019, *הסכמה לאמת*)

מה הם הקשרים שניתן לארוג בין פוליטיקה ופסיכואנליזה, החל מהגוף הפרוידיאני שההוראה של לאקאן ידעה לחרוש וזו, ניתן לומר, על מנת לא להפסיק להעניק תשומת לב לאי הנחת שבתרבות.

מגוון הקליניקה מעיד על הקוהרנטיות התיאורטית של האוריינטציה הלאקאניאנית של הפסיכואנליזה.

כפי שג.א.מילר מצוין: אם ישנה אוריינטציה לאקאניאנית זה בגלל שאין שום דוגמה לאקאניאנית. ישנו שיח מתמשך עם הטקסטים שיסדו את אירוע פרויד, שיח מתמיד אשר מפגיש ללא הפסקה את ההתנסות עם מארג מסמני, חומריות שמבנה אותה.

המשתתפים יציגו מקרים במהלך כל אחד ואחד מן המפגשים בסמינר הקליני באמצעות טקסט שיביאו לדיון.

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

"השנה נעסוק ביחד בכמה בעיות סמנטיות של הפירוש. לבחור בדגש על הסמנטיות, זה להבחין אותה מתחביר של הפירוש. להדגיש שישנן שתי נקודות מבט: הפירוש ככזה שמתנסח, שבוחנים את הטקסט שלו, והפירוש ככזה שמכוון לרפרנט שלו או למשמעות שלו. הסמנטיקה היא זו שמכוונת למובן. יהיה מדובר אם כן על פירוש במידה שמכוון תחת הרובריקה של המשמעות או זו של הרפרנט, מה שהמילה "מובן" מקבצת, מארגנת, באופן שמשנתנה במהלך הוראתו של לאקאן, ואנחנו נבחן מקרוב איך. בהתחלה, התרכזת חקירתו ודאגתו באפקט של המובן, לאחר מכן הגיע עד לכדי חילוץ האפקט של מחוץ למובן, מבלי שיהיה מדובר בבת אחת על יחס של הדרה, אלא יותר על עמדה בה מפעם לפעם האפקט של המובן מודגש, תוך ששומרים על מקומו של חוץ-למובן, וברגע אחר, המחוץ למובן נלקח מיד, אף כי בעיית המובן נותרת". (מתוך השיעור הראשון בקורס של אריק לורן בסקציה הקלינית בפריז שנת 1994-1995, *להכניס את הסובייקט לשפה של איוויז*).

פרלה מיגלין

❖ **סמינר קריאה – באחריות מבל גרייבר עם ליאת שליט**

"... אותה משמעת המאפיינת את מלאכת הקומנטר"

הפירוש: מאמת לאירוע

לקראת הכנס הקרוב של האסכולה, מלמדי דורא בליווי משתתפים ינחו את קריאת הטקסט "הדבר הפרוידיאני", שמופיע ב"כתבים" כרך א לז'אק לאקאן, רסלינג, 2015.

"טקסטים הנראים בני-השוואה לאלה שההוקרה האנושית, בזמנים אחרים, פיארה בתארים הרמים ביותר, וזאת בזכות עמידתם במבחנה של אותה משמעת המאפיינת את מלאכת הקומנטר, שאת ערכה מגלים כאשר משתמשים בה על פי המסורת, כלומר לא רק כדי למקם דיבור בהקשר של תקופתו אלא גם כדי להעריך אם התשובה שמוצאים בדיבור זה לשאלות האקטואליות, יש בה או אין בה משום התקדמות ביחס לתשובה שהוא מספק לשאלות שהוא מעלה." (שם, עמוד 380).

מבל גרייבר

❖ **התחלות – דפנה עמית סלבסט, שלמה ליבר, אבינועם חקלאי**

הטראומה היא מעין לאגונה בשדה הפירוש. הפעם ב"התחלות", נכנס לפגוש את התקיימותו דרך גבולותיה, אפשר לומר **גבולותיו** של המובן המיני. מה נותרת אם כן אחריותו של הסובייקט באותו אזור של שתיקה אינהרנטית של זה אשר אינו יכול להיאמר. שדה הפסיכואנליזה אינו עוסק באינדידואל בשל עינינו דווקא **באופן בו כל סובייקט וסובייקט מתמקם באחר**. ואם כן, ומה יכולה 'להיחשב' **מציאה מחדש של מקום באחר** לאחר התקלות באזור בו האחר נפל מהדהודיו ולא נותרה אלא דממת הלאגונה? כבר בסמינר 20, יגיד לאקאן כי אין זה עוד הסובייקט שמדבר, אלא הגוף, **אותו גוף שההתענגות עושה בו סיפוק**. שם אפילו המתמה לא תופסת את המסתורין שב **trou-matisme**.....

ביבליוגרפיה:

Jacques Lacan, "The Four Fundamental concepts of psycho-analysis".

Jacques Lacan, "The sinthome" seminar 23.

Jacque Alain Miller, "The Disparate", Psychoanalytical Notebooks, issue 3, 1999.

Jacque Alain Miller, " Truth is Coupled with meaning", Lacanian Review 02.

Eric Laurent, "L'envers de La Biopolitique", p 134-135.

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

Eric Laurent, "of the real in psychoanalysis", "Lacan" 03, Das neue lacanwsche feld osterreich.

אריק לוראן, "הלא מודע ואירועי הגוף" "עט לאקאן Actuel" 02.2018,
אריק לוראן, "בריאות הנפש ופסיכואנליזה יישומית", אפריל 1997, יום עיון של ה-EEP, אורגן ע"י הקפג.
אריק לוראן, "טראומה ברוורס" תרגום: אילנה ווגל-פאלק.
פייר ז'יל גגן, "הפירוש הלאקאניאני" "עת לאקאן" 5 מאי 2010.
ז'אק אלמן מילר, "המילה שפוצעת", "עת לאקאן" 5 מאי 2010.
מרקו מאואס. "האמירה והנאמר בראשית האנליזה ואחריה", הרצאה בווינה.
גי בריוול, "מבטים על המודרניות של האדם שעבר טראומה".

דפנה עמית-סלבסט

בגן השבילים המתפצלים של הדיבור באנליזה, הפירוש מיד מעלה אי-הבנה. "הבינאריות שבין הטקסט ופירושו מטעה אותנו" אומר אריק לוראן ביוני 2019 בתל אביב לקראת כנס ה-NLS הבא. "איווי אינו פירוש מטא-לינגוויסטי של דחף קדום ולא ברור. איווי הוא פירוש. שניהם ממוקמים באותו מישור". עוד מוסיף לוראן כי: "פסיכואנליטיקאים נמצאים בחבילה אחת בקונספט של הלא מודע כאשר הם מכוננים את זה אשר אליו הלא מודע ממוען. האנליטיקאי יכול לפגוע במטרה רק אם הוא מיישר עצמו עם הפירוש שהלא מודע יוצר כמובנה זה מכבר כשפה".
בטקסט זה שעליו נעבוד השנה בסמינר "התחלות" הנקרא: "פירוש: מאמת לאירוע", נבקש להיחשף לשירה הנותנת לאריג הלא מודע המובנה כשפה שאין לצמצמה לקונספציה המבנית הבלשנית, את צורתו וסגנונו ומהדהדת את הקשר בין השפה לבין החומר שקושר צליל למובן וחושפת את שקרא לו לאקאן "מוטריאליזם" שמרכזו הולך ונסגר סביב ריק. נהלך לאורך נתיבי הפירוש המשתנים שאליהם הובל לאקאן בעבודתו הקלינית וטווה בהוראתו.

אבינועם חקלאי

'ג'קולאציה (הטלה)', 'אפקט ממשי של משמעות' ו-'מסמן חדש' – גבולות הפירוש ומעבר

ראשית, מספר מבאות מתוך הארגומנט של אריק לוראן לכנס NLS 2020:

"לאקאן קרא לאקט האמירה של האנליסט, אשר מגיב לאומר של הלא-מודע שהיה להיברידי (מורכב מצליל ומשמעות) – **'ג'קולאציה'**. 'השיח הנוגע לו (לקשר הבורומאי) אינו מייצר שרשרת... מכאן עולה אפוא השאלה באם אפקט המשמעות בממשי שבו נובע מן השימוש במילים או מן הג'קולאציה שלהם".

"על מנת להחזיק בקישור זה של אפקט של משמעות אשר מוסיף להתקיים, בלי להאמין במשמעותיות של מה שהוגד, לאקאן מניח כעובדה את קיומו של **אפקט ממשי של משמעות**".

"הקרואה ג'קולאציה בסמינר 23, כזו שמסמנת אפקט ממשי של משמעות, הופכת בסמינר 24 ל-**מסמן החדש**. 'כאשר הוא פונה למסמן חדש, זה נוגע, למעשה, למסמן שאפשר שיהיה לו שימוש חדש... מסמן שיהיה חדש,

לא בפשטות משום שעימו יהיה לנו מסמן אחד יותר, אלא משום שתחת שיהיה מסמן זה מזוהם על ידי שינה, הוא יביא לידי התעוררות".

ננסה לרדת למובנם של מונחים חדשים אלה (שהודגשו לעיל) העולים מהוראתו האחרונה של לאקאן. הגבולות של הפירוש שכוננו בעמל רב כבר בימיו של פרויד – לא בכדי ראה פרויד בפסיכואנליזה אחד משלושת "המקצועות הבלתי-אפשריים" - הופכים בהדרגה ובפרץ מחודש ורב-עוצמה בהוראתו האחרונה של

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

לאקאן לעצם מהותה של הפסיכואנליזה, או, אם נרצה לומר, ל"הופכי" שלה. ננסה לעקוב אחר השלכותיהם וזיקותיהם של מונחים אלה למושגים יסודיים כמו הלא-מודע, ההעברה ועוד. תוך כך ננסה אף לתור אחר עקבותיהם בתוך עבודתנו היום-יומית.

ביבליוגרפיה בסיסית:

1. פרויד, ז. "אנליזה סופית ואינסופית" (1937), בספר *הטיפול הפסיכואנליטי*, ת"א: עם עובד.
2. לוראן, א. *הארגומנט לכנס NLS 2020*: "פירוש: מאמת לאירוע"
3. Laurent, E., (1918), "Disruption of Jouissance in the Madnesses Under Transference", *The Lacanian Review: Hurlly-Burly*, Issue No 6, Fall 2018, p. 171.
4. Miller, J.-A., (1996) "Interpretation in Reverse", http://londonsociety-nls.org.uk/Publications/002/Miller-Jacques-Alain_Interpretation-in-Reverse.pdf
5. קטעים נבחרים מתוך סמינר 23 וסמינר 24 של ז'אק לאקאן (יוצגו במהלך הסמינר).

שלמה ליבר

❖ סמינר מבוא - מבל גרייבר, שלמה ליבר, אבי ריבניצקי

חלום, פירוש: בין אמת, איווי ואירוע.

גישתו של פרויד לחלום היא שספקה את הדוגמה הראשונה והמרכזית לפירוש בפסיכואנליזה. ידועה אמרתו של פרויד: "פירוש החלום הוא דרך המלך להכרת הלא-מודע". עם זאת פרויד חזר וטען כי "החלום אינו הלא-מודע". טענה זו, כמו גם הגבול שהניח פרויד לפירוש החלום באמצעות המונח "טבור החלום", וכן רוויזיות מאוחרות יותר שערך פרויד בתורת החלום שלו, שכוונו אל האזור ש"מעבר לעקרון ההנאה" (קרי: הטראומה, בעיקר), הדגישו את שלא ניתן לפירוש ולמתן משמעות בחלום והעידו למעשה על כשל מהותי, שמרבית החלומות אינם נמלטים ממנו לגמרי, בפונקציה של החלום (המשך השינה ומילוי האיווי). אולם גבולות אלה אינם שמורים, כמובן, רק לפירוש החלום, אלא הם חלים באופן עקיב על מושג הפירוש בפסיכואנליזה בכלל. הוראתו האחרונה של לאקאן מרחיבה גבולות אלה עד להפיכתם לעצם מהותה ומרכזתה של הפסיכואנליזה, בעקבות מושגים כגון 'הלא-מודע הממשי', 'הגוף המדבר', 'לה-לאנג', 'סינטום', 'אירוע גוף' ועוד. כיצד אפוא ניגשים אנו בימינו אל פירוש החלום ואל הפירוש בכלל בפרקטיקה שלנו המכוונת על פי הוראתו של לאקאן?

ביבליוגרפיה בסיסית:

1. פרויד, ז. (1900). *פירוש החלום*, פרק 3. ת"א: עם עובד.
2. פרויד, ז. (1900). *פירוש החלום*. חלום הילד הנשרף, בתחילת פרק 7 ובתחילת תת-פרק 3 של פרק 7. ת"א: עם עובד.
3. ז. פרויד. (1933). "מבוא לפסיכואנליזה – סדרה חדשה של הרצאות", הרצאה עשרים ותשע ("רוויזיה של תורת-החלומות"). *כתבי זיגמונד פרויד*. ת"א: דביר.
4. ז. פרויד. (1937). "הבניות באנליזה". בספר *הטיפול הפסיכואנליטי*, ת"א: עם עובד.
5. לאקאן, ז', על חלום הילד הנשרף:
Lacan, J., *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis. The Seminar of* pp. 34-35 and pp. 57-59. *Jacques Lacan, Book xi*
6. *הארגומנט של אריך לוראן לכנס NLS 2020 בנושא "פירוש: מאמת לאירוע"*.
7. *הארגומנט לקראת כנס AMP 2020 בנושא: "החלום. הפירוש והשימוש שלו בטיפול הלאקאניאני"*.
8. Miller, J.A. "Le monologue de l'apparole", *La Cause freudienne*, n34, Navarin, Paris, 1996. In English: "The monologue of L'Apparole".
<https://www.scribd.com/doc/59428867>

במהלך הסמינר יוצע חומר נוסף לקריאה ולעיון.

שלמה ליבר

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

❖ סמינר מחקר – סמואל נמירובסקי עם נתן ברנט

הפירוש כאמת, כפרדוקס, כחתך, כג'אקולציה, כאירוע

לאקאן, בהקדמה למהדורה האנגלית של הסמינר האחד-עשר, קובע, כי 'הממשי אנטינומי לכל מה שנראה כנכון, כאמיתי'. באותה הקדמה יציב כקריטריון לסיום האנליזה את היכולת להעיד על היאמת המשקרת'.

אנו נמצאים בפרקטיקה 'פוסט פרשנית', קובע ז'אק אלן מילר במאמר 'ההפכי של הפירוש' (1996). במאמר אחר, 'המילה הפוגענית' (הרלי ברלי 2009) הוא קובע כי, 'ללא ספק, המילה פירוש (אינטרפרטציה) אינה המילה המתאימה לתיאור האפשרות של הנגיעה בגבול המבני הכופה עצמו על ידע'.

בסמינר מחקר ננסה, לאור קביעות אלו, להתחקות אחר המסלול שעובר לאקאן, החל מההוראה הראשונה שלו, ועד להוראה המאוחרת, ביחסו למושג האמת, והשלכות השינויים בתפיסת המושג על הפירוש הפסיכואנליטי.

הסקירה תנסה לשפוך אור על הגרסאות השונות של המושג של אמת, מהן לאקאן נאלץ להיפרד על מנת שהפירוש הפסיכואנליטי יקבל את אופיו המיוחד: החל מהפירוש כתרגום של הריק, אפקט של ברק, אפקט של פרדוקס, של קרע, אפקט של פספוס, אפקט של מפגש כושל...אמת ג'אקולציה, אמת אות, אות מתמטי, אמת אירוע... (סידרה שאריק לוראן מפרט בהרצאה של נעילת כנס של הנל"ס ביוני 2019).

התוכנית תדרוש מחקר והשתתפות פעילה.

סמואל נמירובסקי ונתן ברנט

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

כנסים וימי עיון

סמינר השדה הפרוידיאני

▪ 30 לנובמבר 2019 עם Dominique Holvoet

▪ מאי 2020 עם Francois Leguil

פרטים יבואו בהמשך

כנס NLS בגנט, בלגיה, 27-28 ליוני 2020: הפירוש – מאמת לאירוע

מידע פרקטי

תחילת שנת הלימודים: 6 לנובמבר 2019 | סיום שנת הלימודים: 23 ליוני 2020

הלימודים יתקיימו בבית ציוני אמריקה, תל אביב בימי רביעי 16:30-21:00

השיעורים: טיוטות, סמינר קליני, סמינר קריאה יתקיימו בשבוע הראשון והשלישי בכל חודש

השיעורים: התחלות, סמינר מבוא, סמינר מחקר יתקיימו בשבוע השני והרביעי בכל חודש

הרשמה אפשרית בשני מסלולים: מסלול לימודים מלא: 5100 ש"ח

סמינר "התחלות" בלבד: 1600 ש"ח

הרשמה לתוכנית הלימודים מותנית בראיון מקדים, לברורים ולתיאום: doraplatform@gmail.com

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

Knots עם בתי חולים

בשנים האחרונות נרקמו שיתופי פעולה חדשים עם מרכזים שונים לבריאות הנפש בישראל, בהם דורא מקיימת פעילות אקדמית וקלינית, הכוללת ראיונות חולה והרצאות תיאורטיות. הקטע הבא יוכל לפרוש מספר הנמקות לפעילויות אלו, בדגש על הבעיות אותן הן מנסות לפגוש.

מתוך השיחה הקלינית ב- Angers, 1996

מרקו מאואס: שאלה לקלוד לג'ה Léger. אם אנחנו מתייחסים למה שאמר ז'אק-אלן מילר על ההבדל בין הנחה לבין חשיפת הידע, ראיון החולה, היכן למקם אותו?

ז'אק-אלן מילר: אתה מזמין אותי, מאואס, לחזור להנגדה שעשיתי ב 1991 בין ידע מונח לבין ידע חשוף-כלומר, הידע המונח יהיה של האסכולה, והידע החשוף יהיה של המוסד של השדה הפרוידיאני. וצריך למקם כאן את ראיון החולה.

נקח קודם לכן את התיזה שאומרת שהפסיכואנליזה מכרסמת את עצמה כתוצאה של הפולחן בו היא מקדשת את הידע המונח. ההבחנה הזאת שלי, משונה ככל שתהיה, מסתברת כנכונה כל הזמן. במסגרת של הקבוצה האנליטית צריך לתת קרדיט לכולם. אם אומרים: "תשמע, אני לא בטוח, תסביר לי את ההגיון שלך, מאיפה כל הדבר הזה, מהיכן לקחת אותו?" אי אפשר. תראו איך הסטודנטים מכינים את התיזות שלהם באוניברסיטה. הם פוגשים שופטים שלא עושים להם הנחות, והם מאד שמחים לאחר מכן... לא צריך הרבה, מספיק לעשות פרצוף ברגע הנכון וזה אומר: "תיזהר עם מה שאתה אומר, תצטרך לתת קבלות. ישאלו אותך האם זה קוהרנטי, אם זה שלך" וכו'. בקיצור, הדבר ההפוך.

באווירה של הקבוצה האנליטית, אי אפשר לעשות מאית מזה, אלפית, חלקי מיליון מזה. רק לשאול שאלה שלא נשאלת עם יראת כבוד מקסימלית - זה כבר תוקפנות. מה שקורה, ששם האנשים חיים מהידע המונח, מהקרדיט שנותנים להם. וזה אומנות ליצור מזרון קטן של ידע מונח. אז, אתה לא יכול להגיע עם סיכה... פוף! לפוצץ את מזרון האוויר. אכן, צריך כמה זהירויות. פשוט, אם שם נמצא המקום היחיד כדי לקחת אחריות על הפסיכואנליזה, היא תתקלף, ולכן במשך השנים, לאקאן, נגד החשובים של האסכולה שלו, כפה מכשירים אוניברסיטאיים או פארא-אוניברסיטאיים. אבל הקשר בין אסכולות לבין סקציות קליניות ממשיך להיות פרובלמטי.

המרחב שאנחנו יצרנו, סקציות קליניות, יסודי להמשך. זה היה רעיון של לאקאן, לפחות כפי שאני פענחתי אותו, כי הוא לא כתב טונות של טקסטים בנידון.

אם מקבלים את זה, ראיונות חולה באים, כפי שהיה אומר לאקאן, כטבעת לאצבע. מה זה ראיון חולה? ראיון שבאופן נורמלי היה מתרחש בפרטיות ושבשם הלמידה אנו קובעים שזה מתרחש במרחב ציבורי. זה בדיוק מה שנאמר לנו כנגד: זה היה צריך לקרות בשיח סינגולריות, והנה הופכים את הפציינט לשפן נסיונות בניסוי פומבי. מקיימים את ה"שיעור של אנאטומיה" של רמברנדט Rembrandt שיעור של אנאטומיה מוסרית, אם אפשר לומר כך, על חשבון הפציינט, כאשר אתם אמורים לרפא אותו. אתם חייבים לא לעשות ממנו אובייקט של דמונסטרציה. אכן, כולם רגישים לגבי הראיון בפרט של ידע החשוף שלו. ראיון חולה במהותו חשיפה.

אכן, הסובייקט הפסיכוי הוא בדיוק סובייקט חשוף. ההפרעות שלו תלויות דווקא בזה שבמקום האינטימי ביותר של המחשבה שלו, אפילו בחלקים של האנאטומיה שלו, נוכחות מסוימת פלשה בו. ואז יכול להיות - לא תמיד, אפשר לבחור - שראיון החולה יאפשר לחשיפה להתרחש באופן מתון, וגם שיהיה אפקט של רגיעה-בזמנו עם לאקאן זה קרה לא מעט פעמים. נחשוב על שרבר, כאשר הוא מציג את המקרה שלו בכתיבה של פרו.

אומר משהוא שיגרום צעקה: יש בראיון דבר מה של הפאס.

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

הפאס הנורוטי ממקם את מה שהיה אינטימי במעגל של מסירה, שחומק מהאנאליטיקאי. זה גרם גם צווחות, ואותם אלה שצווחו בגלל שלאקאן קיים ראיונות חולה, צווחו, שנה או שנתיים לאחר מכן, כאשר הפאס התחיל לתפקד. זה קשור. הראיון חולה בטח לא פאס, *passee* אבל זה מכניס את האחר לספרה (sphere) שהייתה אמורה להיות שמורה. הראיון אינו הפאס, אבל יש להם דבר מה במשותף, מבנה של חשיפה.

לאקאן ראה בפאס אופן לשמר את המדעי שבפסיכואנליזה. באמצעות הצגה ואיסוף של התוצאות של ההתנסות הכי אינטימית, הוא קיווה למנוע את הספיגה העצמית של הפסיכואנליזה, החנק שלה בידע המונח. יש לנו את אופליה שאתה חושש שהיא נחנקת. אכן, לא הייתי רוצה שהפסיכואנליזה תיחנק בידע המונח- או שהיא תשתכר בו, כי מדובר בנקטר, סם מטריד.

עם ידע חשוף אין אפשרות בפרקטיקה של הפסיכואנליזה, זה נכון. אפשר לעשות פסיכואנליזה רק עם ידע מונח כהתחלה. האם צריך שהאנאליטיקאי יהיה מסוגל לעבור מאחד לשני? לא עבור כל אחד זה נדרש. אני זוכר שבהתחלה של עניין זה של המחלקה לפסיכואנליזה, במרד באסכולה הפרוידיאנית, ג'רר מילר כתב טקסט סטירי בלעג על כמה אנאליטיקאים שהיו עבורו כלומניקים גמורים. לאקאן קרא לו ואמר לו על פלוני, שנכון שלא היה גאון: "אתה יודע, אולי הוא פרקטיקן טוב". לאקאן לא אמר: "הוא פרקטיקן טוב מאד", רק הדגיש את העובדה שלהיות טמבל וכלומניק לא בהכרח מנע ממנו לעבוד באופן נכון.

כן, יש דיסיונקציה, תחומים בדיסיונקציה. אבל צריך גם אינטרסקציה.

אני עונה, אם כן, למאוס, שהראיון חולה שייך למשלב של ידע חשוף, ושלאקאן כפה אותו באסכולה שלו נגד השכירים של ידע מונח.

Los inclasificables de la clínica psicoanalítica: Paidós, Buenos Aires, 2008, p. 54-56.

תרגום: מרקו מאואס קריאה: ליאת שליט

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

➤ שיחת הכפר – סביב הפירוש בפסיכואנליזה

סדרה של ראינות חולה והרצאות תיאורטיות בבית החולים כפר שאול בימי חמישי בצהריים. מראיינים דפנה עמית-סלבסט וד"ר סרגיי רסקין, מנהל המחלקה הסגורה. מרכזת הפעילות: ציפי פרי בשיתוף פעולה עם הפלטפורמה בדור a.

➤ ב-אברבנאל

סמינר תיאורטי והצגות חולה במסגרת מרפאת מבוגרים ובמסגרת מחלקה פעילה 5ב, שיתוף פעולה של צוות ההוראה של דור a עם ד"ר לימור גורן (מנהלת המחלקה) ד"ר ירון גילת (מנהל המרפאה). מרכזת הפעילות: הפלטפורמה בדור a ביחד עם הלה שמיר.

➤ PART

יחידה לטיפול באוריינטציה לאקאניאנית בבית החולים שיבא. היחידה תרכז מקרים של בוגרים הסובלים מתופעות הקשורות לאוטיזם ולפסיכואנליזה. באחריות ליאת שליט, שיתוף פעולה של צוות ההוראה של דור a עם מרפאת "קשת" בהנהלת ד"ר טמיר אפשטיין. במסגרת היחידה יתקיים סמינר תיאורטי הפתוח לקהל (בתשלום) בנושא סמינר "הפסיכואנליזה" של לאקאן, וסמינר קליני סגור לקלינאי היחידה. על שיתוף פעולה חדש עם Le Courtil - מוסד טיפולי בבלגיה- יבואו פרטים בהמשך.

סדנאות

➤ אוטיזמים – קליניקה של המסלול

סדרת מפגשים סביב האוטיזם בימי שישי אחת לחודש בבית הספר "דרור" של בית אקשטיין בפרדס חנה. דיונים תיאורטיים והצגות מקרה בנוכחות צוות ההוראה בדור a. אחראיות: שרון זילי כהן ומוריה בר ניצן, בשיתוף פעולה עם הפלטפורמה בדור a.

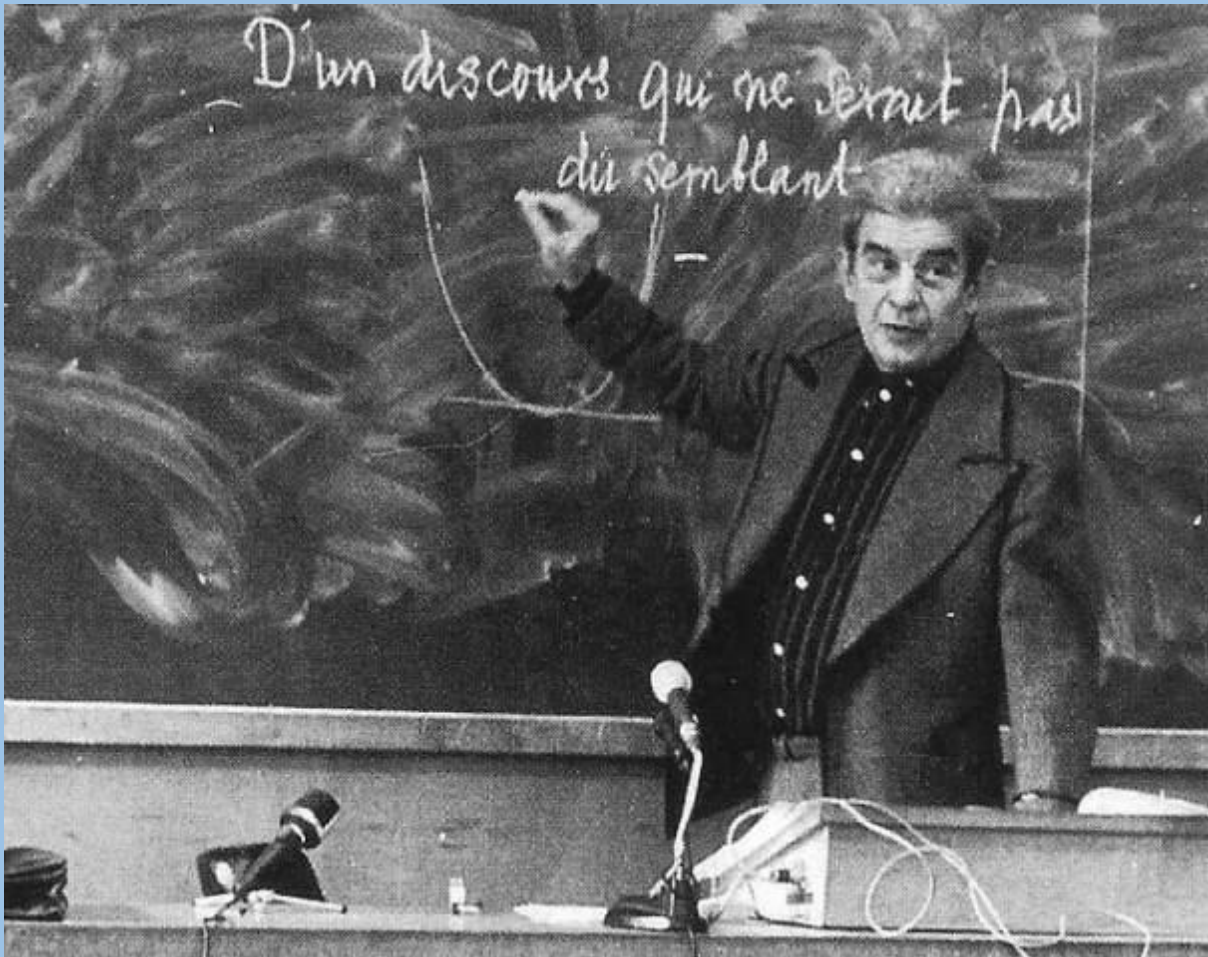
➤ קליניקה קריטית

ששה מפגשים בימי ראשון בערב החל מינואר, באחריות ג'ינה באומן ביחד עם אבינועם חקלאי. השנה, הסדנא תעסוק בנושא "נשים בפסיכואנליזה" לאור כנס ה- Ecole de la Cause Freudienne שנושא כותרת זו ויתקיים בנובמבר בפריז.

מידע תוכני ופרקטי על כל פעילות מאלו שפורטו לעיל אפשר למצוא באתר של פרויקט דור a:

www.dor-a-lacan.com

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?

Comment faire pour enseigner ce qui ne s'enseigne pas?